İÇİNDEKİLER

MEKKE'NİN FETHİ

Hicretin 8. senesi, Ramazan ayı, Cuma günü. (Milâdî, Ocak 630.)Mekke, yeryüzünde Tevhidin timsali ilk Mâbed olan Kâbe'nin bulunduğu şehir. Ancak, yeryüzünün bu en şerefli ve en faziletli binâsı hâlâ Tevhid inancından uzak yaşayan, hattâ bu inancı var güçleriyle ortadan kaldırmaya, müntesiplerini yok etmeye çalışan Kureyş müşriklerinin elinde bulunuyordu. Binâ ediliş gayesinin tam aksine içi putlarla dolu duruyordu. Gayretullaha dokunan, bütün Müslümanların da kalb ve vicdanlarını derinden sızlatan bu durumun bir an evvel ortadan kaldırılması lâzımdı.

Peygamber Efendimiz, bu maksadının tahakkuku için bir yol arıyordu. Uzun zamanlar imkânlar ve şartlar buna el vermemişti. Çünkü, Müslümanlar henüz az ve zâif bir durumda bulunuyorlardı. Müslümanların mevcut gücüyle bunu elde etmek de oldukça zordu. Üstelik Medine'nin her an düşman taarruzuna uğraması da muhtemeldi. Bu gayenin bilfiil gerçekleşmesi için İslam'ın inkişaf etmesi, Müslümanların çoğalması, güç ve kuvvet kazanması gerekiyordu.

Hicretin sekizinci yılında, İslâm, olanca haşmetiyle etrafa yayılmıştı. Bir taraftan İslam'ın en amansız düşmanlarından biri olan Hayber ve civar Yahudileri tâbiiyet altına alınmış, diğer taraftan en büyük bir fetih ve zafer olan Hudeybiye Anlaşması yapılmış ve yine bir başka taraftan o zamanın koskocaman Bizans İmparatorluğuna Mûte Harbiyle gözdağı verilmişti. Bütün bunlar, İslâmın ve Müslümanların önüne geçilmesi imkânsız büyük kuvvet halini almış olduğunu ortaya koyuyordu. Artık Mekke'nin fethinin bilfiil tahakkuk zamanı gelmiş ve gerekli imkânları Cenâb-ı Hak ihsan etmişti.

Ancak, ortada bir mâni vardı. O da müşriklerle yapılmış olan Hudeybiye Anlaşması idi. Bu anlaşmaya göre Müslümanlarla müşrikler on sene birbirleriyle harp etmeyecek ve anlaşmayı bozmayacaklardı. Rasulullah Efendimiz, bu kutsi gayesi için de olsa, ahdini bozup müşrikler üzerine yürümeyi düşünmüyordu.

Zahirî Sebep

Hudeybiye Anlaşmasının bir maddesi, Kureyş'in dışında kalan kabilelere istediği tarafın himâyesine girebilme hakkını tanıyordu. Bu haktan istifade ile muâhede yapıldığı sırada Huzâa Kabilesi Hz. Rasûlullah'ın ahd ve emânına girerek Müslümanlar tarafında yer almış, Benî Bekir Kabilesi ise müşriklerin himayesini kabul ederek onların tarafını tutmuştu.

Bu iki kabile arasında uzun zaman devam edip gelen bir düşmanlık, bir husumet vardı. İhtimâl bu düşmanlık neticesidir ki, eskiden beri Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalip ile anlaşmalı ve müttefik bulunan Huzâalılar Rasulullah'ın safında yer alınca Benî Bekirler de müşriklerin himâyesine girmişlerdi.

Benî Bekirlerin Huzâalılara Saldırması

Bir gün Benî Bekir Kabilesinden biri bir şiirle Hz. Rasulullah'ı hicv ve tahkire yeltenir. Huzâalılardan bir genç buna tahammül edemez ve adamın başını yaralar. Durumu öğrenen Bekiroğulları bunu Huzâalılara saldırmak için bir sebep sayarlar.

Kureyş müşriklerinden de yardım alan Benî Bekirler, her şeyden habersiz Vetir denilen suyun başında ikâmet eden ve Hudeybiye Anlaşması gereğince böyle bir saldırıdan emin bulunan Huzâalıların üzerine ansızın saldırdılar. Hazırlıklı bulunmayan Huzâalıları tâ Mekke'nin içine kadar kovaladılar. Harem'de bile adamlarını öldürmekten çekinmediler. Neticede çarpışma Huzâalılardan yirmi üç kişinin öldürülmesiyle son bulur.

Çarpışmada müşrikler, Benî Bekirlilere at, silah gibi yardımlarla kalmamış, ileri gelenlerinden birçokları da bilfiil çarpışmaya katılmıştı. Fakat bunu Peygamber Efendimizden korkarak gizli yapmışlardı. Ancak Huzâalılar bunları tanımışlardı.

Kureyş müşrikleri, bu hareketleriyle Hudeybiye Anlaşmasını resmen ihlâl etmiş oluyorlardı. Fakat bunun Peygamberimiz tarafından bilinmesinden son derece endişe duyuyor, hattâ korkuyorlardı. Huzâalı Amr bin Sâlim, beraberinde kabilesinden kırk kişi ile Medine'ye gelerek durumu olduğu gibi Peygamber Efendimize arz etti ve yardım talebinde bulundu. Peygamber Efendimiz hadiseden fazlasıyla rahatsız oldu ve Huzâalılardan gelen heyeti, kendilerine mutlaka yardım edecekleri va'di ile yurtlarına tekrar geri gönderdi.

Kureyş müşrikleri, Benî Bekirlilere yardım etmekle kendileri için son derece tehlikeli bir pozisyon meydana getirmişlerdi. Giriştikleri hareketin vahim neticeler doğuracağını sonradan fark ettiler, ama artık iş işten geçmişti. Ve Allah, bu hadiseyi Mekke kapılarının Müslümanlara açılmasına, Kâbe-i Muazzamada tekrar Tevhid bayrağının dalgalanmasına zahiri sebep kıldı. Rasulullah Efendimiz durumun biraz daha açıklığa kavuşmasını istiyordu. Bunun için müşriklere ültimatom mahiyetinde bir yazı göndererek şöyle dedi:

"Ya Huzâalılardan öldürülenlerin kan bedellerini ödeyiniz! Yahut Benî Bekir Kabilesi ile olan ittifakınızdan vazgeçiniz! Bunlardan birini yapmazsanız, Hudeybiye Anlaşmasını bozduğunuz ve bunun neticesi olarak da sizinle harp etmek mecburiyetinde kalacağımı biliniz."

Kibirden bir heykel kesilmiş müşrik ileri gelenleri âkıbeti düşünmeyen kör hislerine kapılarak önce Peygamberimizin ilk teklifini kabul etmediler ve harbe hazırlanacaklarını bildirdiler. Böylece muâhedeyi fiilen ihlâl etmiş olduklarını sözleriyle teyit etmiş oldular.

Ancak, hislerinden uzak kalıp meseleyi akıl plânına getirdiklerinde içlerini bir telâş, bir korku kaplamaya başladı. Yaptıkları hareketin doğuracağı vahim neticeyi düşündükçe kalplerini bir korku sardı. Hz. Rasûlullah'ın elçisine bu tarz cevap verdiklerine pişman oldular. Meselenin tashihi için Ebû Süfyan'ı Medine'ye gönderdiler. "Git muâhedeyi yenile, mütareke müddetini de uzat" dediler.

Ebû Süfyan Medine'de

Müşrik ileri gelenlerinin verdiği direktife göre Ebû Süfyan, Peygamberimizle görüşüp, eski fikirlerinden vazgeçtiklerini bildirecek ve Hudeybiye Anlaşmasının yenilenmesini, hattâ müddetin uzatılmasını temine çalışacaktı. Ancak son pişmanlık fayda vermeyecek ve müşrikler bu isteklerinde muvaffak olamayacaklardı. Çünkü, Peygamber Efendimiz, daha Ebû Süfyan Medine'ye gelmeden Ashabına işin neticesini haber verip şöyle buyuruyordu:

"Ebû Süfyan Hudeybiye Anlaşmasını takviye etmek ve mütâreke müddetini uzatmak için yanımıza gelmek üzeredir. Fakat bu arzusuna nâil olamadan öfke ile geri dönecektir."

Ebû Süfyan Medine'ye gelince, Peygamber Efendimizin huzuruna çıkmadan önce Efendimizin eşlerinden kızı Hz. Ümmü Habîbe'nin evine gitti. Ebû Süfyan, Hz. Rasûlullah'ın minderine oturmak isteyince kızı Ümmü Habîbe buna müsaade etmedi. Ebû Süfyan, "Kızım, anlayamadım, sen minderi mi benden, beni mi minderden esirgiyorsun?" diye sordu. Ümmü Habîbe, "Bu, Rasûlullah'ın minderidir. Sen ise şirk içindesin? Senin gibi birisinin Rasûlullah'ın minderine oturmasına gönlüm asla razı olmaz" diye cevap verdi.

Ebû Süfyan kızının bu hareketi üzerine, "Vallahi kızım, sen yanımdan ayrıldıktan sonra çok değişmişsin. Sana kötülük gelmiş" diyerek kızgınlığını ifade etti. Ümmü Habîbe, "Hayır! Allah, bana kötülüğü değil, İslâmiyeti nasip etti. Sen ise, işitmez görmez, taştan yontulmuş puta tapmakta devam ediyorsun" dedikten sonra şunları ilâve etti: "Babacığım! Senin gibi Kureyşlilerin büyüğü, ulusu bir kimse nasıl olur da İslâmiyete uzak kalır?" Ebû Süfyan'ın kızgınlığı daha da artarak şöyle dedi: "Yazıklar olsun sana! Senden bu sözleri de mi işitecektim? Ben, atalarımın tapa geldiklerini bırakıp, Muhammed'in dinine gireceğim, öyle mi?" Sonra da, Ümmü Habîbe'nin yanından son derece öfkeli bir şekilde ayrıldı.

Ebû Süfyan'ın Peygamberimize Müracaatı

Kızı Ümmü Habîbe'nin yanından öfkeli olarak ayrılan Ebû Süfyan, doğruca, Hz. Rasûlullah'ın yanına vardı, "Ey Muhammed! Hudeybiye Anlaşmasını yenile ve mütâreke müddetini de uzat!" dedi.

Peygamber Efendimiz, *"Ey Ebû Süfyan! Sen bunun için mi geldin?"* diye sordu.

Ebû Süfyan, "Evet, bunun için geldim" dedi.

Rasulullah, *"Biz, aramızdaki o ahid üzerinde duruyoruz. Yoksa siz, bir hâdise çıkarıp onu bozdunuz mu?"* diye sordu.

Ebû Süfyan bir an durakladı. Ne diyeceğini o anda kestiremedi. Sonunda cesaretini topladı ve "Allah korusun! Öyle bir şey yapmadık. Ama biz, her şeye rağmen anlaşmanın yenilenmesini istiyoruz" diye hiçbir şey olmamış gibi konuştu.

Rasulullah Efendimiz, bu teklifine bir cevap vermeden sustu. Ebû Süfyan, çıkmaz bir sokağa girdiğini anlamıştı. Bundan nasıl kurtulabileceğini de bir türlü kestiremiyordu.

Rasûlullah’tan herhangi bir cevap alamayınca gidip Hz. Ebû Bekir'e başvurdu. Aynı arzusunu ona da tekrarladı ve bu hususta Rasûlullah ile kendisi arasında aracılık etmesini istedi. Hz. Ebû Bekir, "Bu, benim değil, Rasûlullah’ın bileceği, ona ait bir iştir. Ben, buna asla karışamam" diye cevap verdi. Ebû Süfyan, "Öyle ise, beni himâyene al ve bunu halka bildir" dedi. Hz. Ebû Bekir, Hz. Rasûlullah’a sadakâtını bir kere daha belgeledi: "Benim himâyemde bulunanlar, Rasûlullah’ın himâyesinde bulunanlardır" dedi.

Ebû Süfyan, ümitsiz bir vaziyette bu sefer Hz. Ömer'e başvurdu, "Anlaşmayı yenilemeye çalış, halkın arasını bul" dedi. Kâfirlere karşı hiddet ve şiddetiyle tanınan Hz. Ömer, öfkeyle, "Demek, siz anlaşmayı bozdunuz, öyle mi?" dedikten sonra ilâve etti: "Eğer, ondan geride bir şey kalmışsa, Allah onu da bir an evvel yok etsin! Ben, bu hususta, asla gidip Rasûlullah’tan şefaat dilemeyeceğim. Vallahi, ben küçük bir karıncadan başka bir şey bulamazsam bile, o karıncadan faydalanır, yine sizinle savaşırım."

Kendi kendine "Vallahi, ben bugünden daha zor, daha çetin bir gün görmedim" diye mırıldanıp Hz. Ömer'in yanından ayrılan Ebû Süfyan, doğruca Hz. Osman'ın yanına gitti: "Ey Osman," dedi, "bu topluluk içinde akrabalıkta bana en yakın sensin. Ne olur şu mütârekeyi yenile ve müddetini uzat! Çünkü arkadaşın seni hiçbir zaman reddetmez." Hz. Osman, "Benim himâyemde bulunanlar, Rasûlullah’ın himâyesinde bulunanlardır" diyerek, bu hususta kendisine hiçbir yardımda bulunamayacağını ifâde etti. Ebû Süfyan'ın içi, müracaatlarının neticesiz kalmasından için için yanıyordu.

Son şansını denemek için Hz. Ali'ye gitti: "Benim en yakın akrabamsın. Bu akrabalık hakkı için, gidip Rasûlullah’a bu muâhede işinin yenilenmesi ve müddetin uzatılması için şefaatçı ol," dedi. Hz. Ali'nin cevabı diğerlerinden farklı olmadı: "Allah senin iyiliğini versin, ey Ebû Süfyan! Vallahi, Rasûlullah bir işte karar verdi mi, onu mutlaka yapar. Bu Rasulullah’ı ilgilendiren bir iştir. Ben onun hakkında asla bir hüküm veremem." dedi. Bunun üzerine Ebû Süfyan yalvarır bir edâ ile, "Peki, ey Ali, bana bu hususta bir öğüt ver" dedi. Hz. Ali, "Vallahi, ben senin için bu hususta faydalı olacak bir şey bilmiyorum. Ama, sen Kinânelerin büyüğüsün. Kalk, iki taraf halkını uzlaştırmak için himâyene aldığını ilân et! Sonra da yurduna çık git!" dedi. Çaresiz ve bitkin Ebû Süfyan bu tavsiyeye can simidi gibi yapıştı: "Evet, sen doğru söyledin. Ben bunu yapmalıyım" diyerek Hz. Ali'nin yanından ayrılıp Mescidi Nebevîye vardı.

Ebû Süfyan, mânen yorgun ve bitkindi. Üzerine aldığı meseleyi halledememenin üzüntüsünü yaşıyordu. Mescidi Nebevîde ayakta dikildi ve "Ey insanlar! Ben iki tarafı uzlaştırmak için onları himâyeme aldım, haberiniz olsun" dedikten sonra ürkek ürkek ilâve etti: "Muhammed'in, bu taahhüdümde bana vefâsızlık edeceğini hiç sanmıyorum."

Sonra tereddütler içinde bocalar bir bitkinlik ile Efendimizin yanına vardı, "Yâ Muhammed! Zannetmem ki, bu himâye sözümü reddedesin!" Peygamber Efendimiz, *"Ey Ebû Süfyan! Bunu sen söylüyorsun, ben değil"* buyurdu. Ebû Süfyan meseleyi anlamıştı. Görüşmelerinden hiçbir netice alamamanın eziklik ve ümitsizliği içinde devesine atlayarak Mekke'nin yolunu tuttu.

Ebû Süfyan Mekke'de

Mekke'ye varan Ebû Süfyan'a Kureyşliler, "Neler yaptın, anlat bakalım?" dediler. Ebû Süfyan, kötü bir elçilik yapmış olmanın ezikliği içinde, olup bitenleri olduğu gibi anlattı. Kureyş müşriklerinin korkuları bir kat daha arttı.

Peygamber Efendimiz, artık kesin kararını vermişti: Mekke'ye doğru sefere çıkılacaktı. Ancak bu kararını son derece gizli tutmak istiyordu. Bu, onun başvurduğu bir tedbir idi. Bu taktiğe, düşmana hazırlanma fırsatı vermemek ve bunun neticesi olarak da fazla kan dökülmeden teslim olmaya mecbur etmek için başvuruyordu. Çünkü teslime mecbur bırakıldıkları takdirde içlerinden birçoklarının gönlü İslâma kayabilirdi. Bu sebepledir ki, Mekke Seferinde de maksadını son derece gizli tutuyordu. Şu duâsı da bu niyetinin açık ifadesiydi: *"Allah'ım! Yurtlarına ansızın varıp kavuşuncaya kadar, Kureyşlilerin casus ve habercilerini tut, görmez ve işitmez hale getir! Beni, birdenbire görüp işitsinler!"*

Hattâ Kureyş müşriklerinin üzerine değil de Necid tarafı ile meşgul olmak istiyormuş intibaını vermek için de Ebû Katade Hazretlerini askeri bir birlik ile İzam Vadisi tarafına gönderdi. Böylece, Mekke tarafına değil de, Necid tarafına gidecekmiş tarzında haberler yayılacak ve müşrikler herhangi bir endişe duymayacakları gibi, herhangi bir hazırlığa da kalkışmayacaklardı. İşte bütün bu tedbirlere başvurduktan sonra, Resûl-i Ekrem Efendimiz, bir kısım Ashabına Mekke üzerine sefere çıkılacağını haber verdi ve hazırlanmalarını emir buyurdu.

O zamana kadar Medine etrafında İslâmiyetle müşerref olmuş birçok kabile vardı. Peygamber Efendimiz bu arada onlara da, "Allah'a ve âhiret gününe inanan, Ramazan başında Medine'de hazır bulunsun" diye haber gönderdi.l

Medine'den Hareket

Ramazan ayının ilk günleri idi. On bin mücahit sefere çıkmak için Medine'de hazır bekliyordu. Bunların yedi yüzü Muhacirlerdendi. Beraberlerinde üç yüz atlı vardı. Ensarın mevcudu ise dört bin idi. Onların da yanında beş yüz at vardı. Geri kalan asker sayısını etraftaki kabilelerden gelen Müslümanlar teşkil ediyordu. Rasulullah Efendimiz, Medine'de, yerine Ebû Rühm Külsüm bin Husayn'ı vekil bıraktı.

Bu sırada Peygamber Efendimiz, Hz. Ali, Hz. Zübeyr bin Avvam ve Hz. Mikdad bin Esved'e şu emri verdi: *"Sür'atle gidiniz! Hah bahçesine vardığınızda, yanında mektup bulunan hayvan üzerinde bir kadın bulacaksınız. Mektubu ondan alıp bana getirin!"* Üç Sahabî, son sür'at yol alıp Hah bahçesine vararak orada kadını buldular. Kadına, "Yanındaki mektup nerede?" diye sordular. Kadın, "Benim yanımda mektup filan yok" diye cevap verdi. Bunun üzerine kadının devesini çöktürdüler. Onu üzerinden indirip eşyasını aradılar. Fakat mektup namına bir şey bulamadılar.

Bunun üzerine Hz. Ali kılıcını sıyırdı ve kadına hiddetle, "Allah'a yemin ederim ki; Rasûlullah hiçbir zaman yanlış konuşmaz. Ya sen bu yazıyı çıkarırsın, ya da biz yapacağımızı biliriz; gerekirse üstünü başım arar, elbiseni çıkartırız." Kadın, kurtuluş

çaresinin kalmadığını anlamıştı. Başının örgülü saçları arasındaki mektubu çıkarıp Hz. Ali'ye uzattı.

Sahabîler, mektubu alıp Rasûlullah'a getirdiler. Herkeste bir hayret ve şaşkınlık başlamıştı. Çünkü mektup, Bedir Ashabından Hatib bin Ebî Beltaa tarafından müşriklere hitaben, Peygamber Efendimizin hazırlığını haber vermek üzere yazılmıştı. Peygamber Efendimiz, derhal Hz. Hatib'i huzura çağırdı. Hz. Hatib gelince mektup kendisine okundu. Rasulullah, *"Bu mektubu tanıdın mı?"* diye sordu. "Evet, tanıdım" dedi. *" Bunu sen mi yazdın?"* Hatip inkâr etmedi, "Evet, ben yazdım" dedi. Peygamber Efendimiz, "Bunu ne için yaptın?" diye sordu.

Hz. Hatip izah etti: "Yâ Rasûlallah! Bu hususta hakkımda hüküm vermekte acele etme! Ben, Kureyşlilerden olmayan bir kimseyim. Muhacir Müslümanlar gibi, Mekke'de âilem ve mallarımı koruyacak kimsem de yok. Ben, bunu Kureyş ileri gelenlerini bir minnet altında bırakayım da âilemi korusunlar diye yaptım. Yoksa bunu küfre saptığım veya dinimden döndüğüm için yapmış değilim! Vallahi, ben Allah ve Rasûlüne olan imanımda sabitim."

Peygamber Efendimiz, *"Doğru söyledin"* buyurdu. Sonra Ashabına dönerek, *"O, size doğru söyledi. Bunun hakkında hayırdan başka bir şey söylemeyiniz"* dedi. Kendisini zapt edemeyen Hz. Ömer, "Bırak, yâ Rasûlallah, şu münafığın boynunu vurayım" dedi. Rasulullah müsaade etmedi ve şöyle buyurdu: *"O Bedir Muharebesinde bulunmuştur. Ne bilirsin, belki Allah, Bedir Harbine katılmış bulunanlara, savaş günü bakıp, 'Siz istediğinizi yapınız, ben sizi affetmişimdir. Cennet size vacib olmuş, siz de Cennete girmeye hak kazanmışsınız' buyurmuştur."*

Manzara karşısında Hz. Ömer'in gözleri doldu, "Allah ve Resûlü herşeyi daha iyi bilir" dedi. Bu hadise üzerine Cenâb-ı Hak, şu âyet-i kerimeyi inzâl buyurarak mü'minleri ikaz etti:

Mümtehine 60/1: ***Ey iman edenler! Eğer benim yolumda savaşmak ve hoşnutluğumu kazanmak üzere yola çıkmışsanız, benim de düşmanım sizin de düşmanınız olan kimseleri kendilerine sevgi göstererek dost edinmeyin. Onlar size gelen gerçeği inkâr etmektedirler; üstelik rabbiniz Allah'a iman ettiniz diye peygamberi ve sizi yurdunuzdan çıkarıyorlar. Ben sizin gizlediklerinizi de açıkladıklarınızı da bildiğim halde onlara gizliden gizliye sevgi besliyorsunuz. İçinizden kim bunu yaparsa bilsin ki doğru yoldan sapmış demektir.***

İslâm Ordusu Fetih Yolunda

Bütün hazırlıklar tamamlandıktan sonra Rasulullah Efendimiz İslâm ordusuna hareket emri verdi. Medine'den çıkış Ramazan'ın ilk günlerine rastladığı için Rasulullah ve mücahidler oruçlu idiler. Hava oldukça sıcaktı. Bu sıcaklık altında yol almak, fazlasıyla yorucu ve zahmetliydi. Oruç, mücahitleri takatsiz bırakıyordu. Bu sebeple Rasûlullah'ın nasıl davranacağını merak ediyorlardı. Ordu Kudeyd mevkiine gelince Peygamber Efendimiz ikindi namazından sonra orucunu açtı ve Ashabına da açmalarını emretti.

Mekke'den gelen Hz. Abbas âilesi Cuhfe mevkiinde İslâm ordusuyla karşılaştı. Bundan son derece memnun olan Peygamberimiz kendisinin kalmasını ağırlıklarını ise Medine'ye göndermesini emretti. Sonra, *"Ey Abbas! Sen muhacirlerin sonuncususun"* buyurdu. Hz. Abbas, sefer boyunca Peygamber Efendimizin yanından bir an bile olsun ayrılmadı.

Yolda Müslüman Olanlar

Hz. Rasûlullah kumandasındaki İslâm ordusu bütün ihtişâmıyla yoluna devam ediyordu. Bu sırada gelip, Hz. Rasûlullah'ın huzurunda İslam'la şereflenenler oldu. Bunlar, Peygamber Efendimizin amcası oğlu Ebû Süfyan bin Hâris ile Abdullah bin Ebî Ümeyye idi. Rasulullah, önce bu iki kişiyle görüşmek istemediğini ifâde ederek onlardan yüz çevirdi. Zira bunlar kendisiyle peygamberliğinden önce gayet samimi iken, risâlet vazifesi verilir verilmez şiddetli birer düşman kesilmişlerdi. Kendisine sözle eziyet ve hakarette bulunmuşlardı.

Şâir olan Ebû Süfyan bin Hâris Peygamberimiz ve Müslümanları ağır dille hicvederdi. Yine Efendimizin akrabası olan Abdullah bin Ebî Ümeyye de ona söz ve hareketleriyle rahatsızlık vermekten geri durmayanlar arasında yer almıştı. Ancak, bütün bunlara rağmen, araya Hz. Ümmü Seleme girdi. Efendimize onlardan yüz çevirmemesi gerektiğini söyledi. Fakat Peygamber Efendimiz yine, *"Onların ikisi de bana lâzım değildir"* diyerek kabul etmemekte ısrar ediyordu.

Resûl-i Ekremin bu sözlerini duyan Ebû Süfyan bin Hâris, küçük oğlu Câfer'in elinden tutarak şöyle dedi: "Vallahi, yanına girmeme izin vermezse, oğlumun elinden tutarak helâk oluncaya kadar yeryüzünde dolaşıp dururum." Peygamber Efendimizin gönlü bu sözlere dayanamadı. Onları huzuruna dâvet ederek affetti. Böylece onlar da İslâmiyetle şereflendiler.

Ordunun Savaş Düzenine Girişi

Kudeyd mevkiinde konaklayan Peygamber Efendimiz, burada ordusunu savaş düzenine koydu. Sancaklar ve bayraklar bağlayarak, onları kabilelere ve kabilelerin bayraktar ve sancaktarlarına verdi. Muhacirlerin üç bayraktarı vardı: Hz. Ali, Zübeyr bin Avvam ve Sa'd bin Ebî Vakkas. Ensarın ise, on iki bayraktarı vardı. İslâm ordusunda ayrıca Eşca'ların bir, Süleymlerin de bir bayraktarı bulunuyordu. Orduda on dört de sancaktar vardı. Bunların üçü Müzeynelerin, ikisi Eslemlerin, dördü Cuheynelerin, üçü Ka'boğullarının, ikisi ise Süleymlerin idi.

Bundan sonra Peygamber Efendimiz ordusuyla Merruzzahrân'da konakladı. Peygamber Efendimizin gizlilik stratejisi o âna kadar son derece başarıyla sürmüş, Mekkeliler en küçük bir haber dahi alamamışlardı. Merruzzahrân Vadisine geliş geceye rastlamıştı. O âna kadar üzerlerine gelişinden haberi olmayan Mekkeli müşriklere Peygamber Efendimiz, gelişini muhteşem bir ateş donanmasıyla bildirmek istedi ve her mücahide ayrı ayrı ateş yakmalarını emretti. Bir anda on bin ateş yakıldı.

Göz kamaştıran bu manzara müşrikleri korku ve dehşete düşürdü. Kureyş müşrikleri, ancak gözleri kamaştıran bu on bin ateşlik muazzam manzara ile işin farkına vardı ve Mekke'nin çepeçevre kuşatıldığını anladılar.

Ebû Süfyan Peygamberimizin Huzurunda

Son derece korkup telaşa kapılan müşrikler, Ebû Süfyan'la birkaç kişiyi durumu öğrenmek üzere vazifelendirdiler. Ebû Süfyan ve beraberindekiler İslâm ordusu karargâhına yaklaştıkları bir sırada mücahitler tarafından yakalandılar. O esnada Hz. Abbas imdadına yetişmeseydi mücahitler tarafından epeyce hırpalanacaktı.

Hz. Abbas, Ebû Süfyan'ı alıp Peygamber Efendimizin yanına getirdi. Arkasından Hz. Ömer de eli kılıcının kabzasında oraya geldi ve şu teklifi yaptı:"Yâ Rasûlallah! Allah, Ebû Süfyan'ı akidsiz ve ahidsiz ele geçirmek imkân ve fırsatını verdi. Müsaade buyur da boynunu vurayım."

Hz. Abbas müdahale etti:"Yâ Rasûlallah! Ben, ona emân vermiş bulunuyorum!" Fakat Hz. Ömer, bu isteğinden vazgeçmedi. Aynı teklifini tekrarlayıp durdu. Hz. Abbas, "Ey Ömer! Yeter! Vallahi, Ebû Süfyan, Adiyy bin Ka'boğullarından (Hz. Ömer kabilesi) olsaydı böyle söylemezdin" deyince, Hz. Ömer bütün celâletiyle "Ey Abbas! Vallahi, babam Hattab hayatta olup da Müslüman olsaydı, ona, senin Müslüman olduğun gün, Müslüman oluşuna sevindiğim kadar sevinmezdim. Zira, biliyorum ki, Rasûlullah da, babam Hattab Müslüman olsaydı, senin Müslüman oluşuna sevindiği kadar sevinmezdi" diye cevap verdi. Bu ufak münakaşayı Peygamber Efendimiz, *"Ey Abbas! Ebû Süfyan'ı konak yerine götür! Sabahleyin yanıma getir"* sözleriyle sona erdirdi.

Ebû Süfyan'ın İslâmla Şereflenmesi

Hz. Abbas, Ebû Süfyan'ı sabahleyin Rasulullah Efendimizin yanına getirdi. Efendimiz, *"Ey Ebû Süfyan! Henüz 'Lâ ilâhe İllallah' diyeceğin vakit gelmedi mi?"* diye sordu. Ebû Süfyan zavallıca bir cevap verdi: "İyi ama bu kadar putları ne yapayım? Lât ve Uzza'dan nasıl vazgeçeyim?" Hz. Ömer, Peygamber Efendimizin çadırı arkasında bekliyordu. Ebû Süfyan'ın bu sözlerini duyunca hiddetle, "Duâ et ki, çadırın içindesin. Dışında olsaydın, asla bu sözü söyleyemezdin" diye konuştu. Ebû Süfyan, "Yâ Ömer! Yazıklar olsun sana! Sen de baban gibi sertsin. Hem sonra ey Hattab'ın oğlu, ben sana gelmiş değilim. Amcamın oğluna gelmişim. Onunla konuşacağım. Bırak da konuşalım" dedi.

Peygamber Efendimize hitaben de şöyle dedi: "Babam, anam sana fedâ olsun! Usluluk ve yumuşak huylulukta, şereflilikte ve akraba hakkını gözetmede senden daha üstünü yoktur." Sonra bir müddet düşündü durdu. Bu düşünce onu bir nebze olsun hakka yakınlaştırdı. Şu itirafı yapmaktan kendini alamadı: "Vallahi, sanırım ki, Allah'tan başka ilâh olmasa gerek. Çünkü, Allah'la birlikte başka ilâh da bulunmuş olsaydı, elbette beni zararlardan korur, iyiliklerden de faydalandırırdı."

Peygamber Efendimiz, bu sözlerinden onun "Lâ ilâhe illallah" gerçeğini kabul ettiğine kanaat getirdi. Bu defa da, *"Ey Ebû Süfyan 'Muhammedün Rasûlullah diyeceğin*

zaman daha gelmedi mi?" diye sordu. Ebû Süfyan bir an durakladı. İçindeki düğümü tam mânâsıyla çözemiyordu. Nereden geldiğini bilmediği bir şüphe vardı içinde.

"Yâ Muhammed," dedi, "bunun için bana biraz müddet tanı.Zira, bundan dolayı zihnimde biraz şüphe var." Bu esnâda Hz. Abbas söze karıştı: "Ey Ebû Süfyan," dedi, "yazıklar olsun sana! Aklını başına topla! Ne yaptığının farkında mısın? Boynun vurulmadan önce, Müslüman ol! Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehâdet getir!" Bunun üzerine Ebû Süfyan şehâdet getirip Müslüman oldu.

Îmânının Âcil Mükâfatı

Hz. Abbas, Hz. Rasûlullah'tan, Ebû Süfyan için bir imtiyaz tanımasını istedi. "Yâ Rasûlallah! Ebû Süfyan üstün tanınmayı, övülüp sevilmeyi seven bir insandır. Ona iftihar vesilesi olacak bir imtiyaz verseniz" dedi. Rasulullah Efendimiz, *"Olur"* buyurdu ve ilâve etti: *"Kim, Ebû Süfyan'ın evine girerse emindir."* Ebû Süfyan, "Evimin ne genişliği vardır ki?" diyerek Peygamber Efendimizden bu lütfunu genişletmesini istedi.

Bu sefer Rasulullah Efendimiz, *"Kim Kâbe'ye girer, sığınırsa, o emindir!"* buyurdu. Ebû Süfyan buna da kanaat etmedi. "Kâbe'nin ne genişliği vardır ki?" dedi. O zaman Peygamber Efendimiz, *"Kim, Mescid-i Harama girer, sığınırsa emindir"* buyurdu. Ebû Süfyan bu ihsan dairesinin daha da geniş tutulmasını istiyordu: "Mescidi Haram'ın ne genişliği var ki?" diyerek buna da kanaat getirmedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz lütuf ve ihsanının dairesini en geniş bir şekilde tuttu: *"Kim, kapısını üzerine kapayıp evinde oturursa ona emân verilmiştir."* Ebû Süfyan'ın artık bu hususta talep edecek bir şeyi kalmamıştı, "İşte bu geniştir" diyerek memnuniyetini izhar etti.

Ebû Süfyan'ın İslâm Ordusunu Seyredişi

Peygamber Efendimiz, Ebû Süfyan'ın hemen çıkıp Mekke'ye gitmesine müsaade etmedi. Her ne kadar îmân etmişse de müşrik ileri gelenlerinin tesiri altında kalıp İslâm ordusuna karşı bir hareket hazırlığı içine girebilme ihtimali vardı. Bu düşünceye fırsat verilmemeliydi. Ebû Süfyan, İslâm ordusunu görmeli idi. Tâ ki, bu orduya karşı koyacak güç ve kuvvetin asla Kureyş müşriklerinde bulunmadığı kanaati kendisinde tamamıyla teşekkül etsin.

Bunun için Peygamber Efendimiz, Hz. Abbas'a şu emri verdi: "Ey Abbas! Ebû Süfyan'ı vadinin daraldığı, atların sıkışa geldiği dağ boğazının yanına götür de, Allah ordusunun ihtişamını görsün." Hz. Abbas bu emir üzerine Ebû Süfyan'ı vadinin en dar, geçişe en hâkim yerine götürdü. Ebû Süfyan, hayret ve haşyet içinde kol kol geçen muazzam İslâm ordusunu seyrediyor ve onların kim olduğunu teker teker Hz. Abbas'a soruyordu. Hz. Abbas da gereken izahatı veriyordu. Ebû Süfyan'ın gözleri, dalgalar halinde akan mücahitler karşısında kamaşıyordu.

Ebû Süfyan da, "Evet, bu peygamberliktir" diyerek kanaatini belirtti. Ebû Süfyan artık, bu orduya kimsenin kolay kolay karşı koyamayacağını, bunun kendilerinin de

haddi olmadığını iyice anlamıştı. "Ey Abbas! Ben şu âna kadar, böyle bir ordu, böyle bir topluluk görmedim" dedi. Bundan sonradır ki, Mekkeli müşriklere hem haber vermek, hem de karşı koymak gibi bir basiretsizliğe teşebbüs etmelerine mani olmak ve bu hususta nasihatte bulunmak üzere Ebû Süfyan'ın Mekke'ye gitmesine müsaade edildi.

Ebû Süfyan Mekke'de

Ebû Süfyan süratle Mekke'ye vardı. Müslüman olduğunu açıkladı. Sonra da, "Ey Kureyşliler! İşte Muhammed! Karşı koyamayacağınız kadar büyük bir orduyla yanı başınıza gelmiş bulunuyor! Müslüman olunuz da selâmete eriniz" diye yüksek sesle hitap etti. Sonra da, "Kim, Ebû Süfyan'ın evine girer sığınırsa, o emindir! Kim, evine girip kapısını üzerine kaparsa o emindir! Kim, Mescid-i Harama girer sığınırsa, o emindir" diye olanca sesiyle bağırdı.

Fakat müşrik ileri gelenleri, hatta karısı Hind, bu davranışı karşısında Ebû Süfyan'a hakaret etti. Hattâ Safvan bin Ümeyye, İkrime bin Ebî Cehil gibileri, halkı Resûl-i Ekreme karşı çıkmak için kışkırtmaya bile kalkıştılar. Fakat halk, bu hararetli müşriklerin sözlerine iltifat etmedi ve Ebû Süfyan'ın tavsiyesi üzerine kimisi evine girdi, kimisi de Mescid-i Harama sığındı.

Peygamberimizin Mekke'ye Girişi

İslâm ordusu Mekke'ye girmeden evvel, son defa Zî-Tuva Vadisinde toplandı. Peygamber Efendimiz ve Ashab-ı Kiramın yüzlerinde tebessüm, gönüllerinde ferah ve sürur vardı. Peygamber Efendimiz, devesi Kasvâ'nın üzerindeydi. Kendisine bu günü gösteren Cenâb-ı Hakka sonsuz hamd ve şükrünü takdim ediyordu. Tevazuundan başını öne eğmişti. Öylesine ki, nerdeyse sakalının ucu devesinin semerine değecekti.

Bu haliyle önünde eğilinecek tek zâtın sadece kâinatın yaratıcısı Cenâb-ı Hak olduğunu bütün insanlığa ilân ediyordu. Aynı zamanda Ashabına da muvaffakiyeti verenin sadece Yüce Allah olduğunu, insanların ise, muvaffakiyetin sebeplerini hazırlamakla vazifeli bulunduklarını ders veriyordu.

Peygamber Efendimiz, Mekke'ye girmek için ordusunu dört kola ayırdı: Sağ kol: Kumandan, "Seyfullah" ünvanının sahibi Hz. Hâlid bin Velid'di. Mekke'ye aşağı taraftan girecekti. Sol kol: Kumandan, Hz. Zübeyr bin Avvam idi. Şehre yukarıdan, Küdâ denilen mevkiden girecekti. Üçüncü kol: Sa'd bin Ubâde kumandasında idi ve Ensar birliklerinden ibaretti. Seniyye tarafından şehre girecekti. Piyade birliklerinden meydana gelen dördüncü kola Ebû Ubeyde bin Cerrah kumanda ediyordu. O da Mekke'nin üst tarafından ilerleyecekti.

Peygamber Efendimiz kumandanlara şu emri verdi: *"Size karşı konulmadıkça, size saldırılmadıkça hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz! Hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz!"*

Bu emirden bazı kimseler müstesna kılındı. Bunlar görüldükleri yerde, Kâbe'nin altına iltica etmiş olsalar dahi öldürüleceklerdi. Onlar da şunlardı: İkrime bin Ebî Cehil, Abdullah bin Sa'd bin Ebî Serh, Habbar bin Esved bin Muttalib, Hüveyris bin

Nukayz, Mıkyes bin Subabe el-Leysî, Abdullah Hilâl bin Hatal, Hind binti Utbe bin Rebia, şarkıcı Sâre, Kureyne ve Ernebe.

Bunlar, irtidad, İslâma ve Müslümanlara aşırı düşmanlık, işkence, katl, Rasulullah'ı ve Müslümanları küstahça hicvetme gibi affa sığmayacak suçlar işlemişlerdi.

Kollar Mekke'ye Girerken

Takvimler, Hicretin sekizinci yılı Ramazan ayının on üçü Cuma gününü gösteriyordu. Gün henüz yeni ağarmıştı. Peygamber Efendimiz, devesi Kasvâ'nın üzerindeydi. Başında Yemen işi siyah bir sarık vardı. Sarığın bir ucunu iki omuzunun arasına salıvermişti. Bir haşmet ve vakar içinde mübârek Belde'ye giriyordu. Bir taraftan, Allah'ına kendisine bu günü gösterdiğinden dolayı hamdediyor, minnet ve şükrünü arz ediyor, diğer taraftan da fethi iki sene evvelinden haber verip müjdeleyen "Fetih Sûresi"ni okuyordu. Mücahidlerde büyük zaferlerin, muhteşem fetihlerin verdiği kendini kaybediş yoktu. Nefislerine, kalb, ruh ve dillerine hâkimiyet vardı.

Sa'd bin Ubâde'nin Azledilmesi

Bir ara baş döndürücü zaferin havasına kendisini kaptıran üçüncü kol kumandanı Hz. Sa'd bin Ubâde, ağzından, "Bugün büyük savaş günüdür. Kâbe'de vuruşmanın helâl olacağı gündür!" diye bir söz kaçırdı. Durum, derhal Hz. Rasulullah'a bildirildi. Bu söz, Mekke'ye harpsiz, kan akıtılmaksızın girmek isteyişin mânâ ve ruhuna zıddı. Hemen sancağın ondan alınıp oğlu Kays'a verilmesini emir buyurdular.

Hâlid bin Velid Koluna Taarruz

İslâm ordusu Peygamber Efendimizin emri gereğince hiç kimseye kılıç kaldırmadan Mekke'ye dalga dalga giriyordu. Ancak bu arada, Hâlid bin Velîd'in komutanlık ettiği kola bir taarruz oldu. Taarruz İkrime bin Ebî Cehil, Safvan bin Ümeyye gibilerle, topladıkları halktan bazıları tarafından yapılmıştı. Hz. Hâlid, önce karşılık vermek istemedi. Çünkü emir bu meyandaydı. Ancak, müşriklerin saldırıyı hızlandırıp mücahidleri ok yağmuruna tuttuklarını görünce, vuruşmaya müsaade etti. Müşrikler kaçmaya mecbur kaldılar.

Çarpışmada iki mücahid şehid düştü, müşriklerden ise 13 kişi öldürüldü. Durum, Hz. Resûl-i Ekrem tarafından öğrenildi. Hz. Hâlid huzura çağrıldı. Müşriklerin Müslümanlara saldırdıklarını, mücahidlerin ise sadece kendilerini müdafaa etmek zorunda kaldıklarını Hz. Hâlid'den öğrenince "Allah'ın hüküm ve takdir ettiğinde hayır vardır" buyurdular.

Bundan başka on bin kişilik muazzam İslâm ordusu Mekke'ye girerken hiç bir çarpışma olmadı ve Müslümanlar silahlarını kullanmadılar. Bu arada kanı heder edilenlerden ve nerede görülürlerse görülsünler, öldürüleceklerden bir kaç kişi ele geçirildi ve öldürüldüler. Bunların birkaçı önce Müslüman olup sonra da irtidad eden kimselerdi. Abdullah bin Hatal, Mıkyes bin Subabe bunların ikisi idi. Kanı heder edilip ele geçirildikten sonra öldürülen diğerleri ise Hâris bin Tuleytıla, Huveyris bin Nukayz ve Sâre idi. Bunların hepsi Peygamberimiz henüz Mekke'de iken kendilerine

en ağır eziyet ve hakarette bulunan kimselerdi. Yakalanıp öldürülmeleri emrolunan diğer müşrikler ise her biri başka başka yerlere kaçmışlardı.

Peygamber Efendimiz, Mekke'ye girer girmez halka emân verdiğini ilân etti: *"Kim Ebû Süfyan'ın evine sığınırsa, ona emân verilmiştir. Kim, elinden silahını bırakırsa ona emân verilmiştir. Kim, evine girer, kapısını kapatırsa ona da emân verilmiştir."* Bunun üzerine müşriklerden bir kısmı evlerine, diğer bir kısmı da Ebû Süfyan'ın evine sığındı.

Peygamberimiz Kâbe-i Muazzamada

On bini aşkın İslâm ordusu Mekke'ye girmişti. Fakat Mekke sakin bir gün yaşıyordu. Herkes emniyet içinde idi. Resûl-i Ekrem Efendimiz, Kasvâ'nın üzerinde, terkisinde Üsâme bin Zeyd, sağında Hz. Ebû Bekir, etrafında Muhacir ve Ensâr topluluğu olduğu halde Kâbe-i Muazzamaya doğru ilerliyordu. Dâvâsını ilâna başladığı ilk günden bu güne kadar ve bu muzafferiyet sonunda hiç bir değişiklik yoktu. Tek başına İslâm'ı tebliğ ederken de mütevazi, affedici ve merhametli idi, o gün de.

İşte Efendimiz bu tevazû, mahviyet ve Allah'a minnet ve şükran hisleriyle dolu bir manzara içinde Hâremi Şerife girdi. Müslümanlar da akın akın muazzam Mâbede doğru akıyorlardı. Rasulullah Efendimiz tekbir getirince, Müslümanlar da hep bir ağızdan "Allahü Ekber!" diyerek Mekke ufuklarını bu kudsî sada ile çınlattılar.

Kâbe'yi Tavaf

Resûl-i Kibriyâ, binlerce Sahabî arasında devesi Kasvâ'nın üzerinde Kâbe'yi tavafa başladı. Peşini Ashab-ı Kiram takip etti. Tavafın her şavtında ellerindeki değnekle Hacerü'1-Esvede işâret ederek onu istilâm ediyordu. Tavafı tamamladıktan sonra Kasvâ'dan indi. Makam-ı İbrahim'e varıp orada iki rekât namaz kıldı. Sonra da Zemzem Kuyusuna vararak su içti. Bunu Safâ Tepesine çıkışları takib etti. Oradan etrafa baktı ve kendisine bu muazzam günü gösteren Yüce Allah'a bir kere daha minnet ve şükranlarını takdim etti.

Bu sırada Medineli Müslümanlardan bazılarının iç âleminde bir endişe uyandı. Bu endişeyi, "Cenâb-ı Hak, Rasûlüne yurdunun fethini nasip etti. Artık burada oturur kalırlar mı dersiniz" diyerek izhar ettiler. Duâsını bitiren Fâhr-i Âlem Efendimiz, ne konuştuklarını sordu. Onlar, "Bir şey yok yâ Rasûlallah" dediler.

Sorusunu bir kaç sefer tekrarlayıp aynı cevabı alan Peygamber Efendimize, o sırada vahiy ile Ensarın konuştukları haber verildi. Bunun üzerine, *"Ben sizin söylediğiniz şeyden Allah'a sığınırım! Bilin ki, benim hayatım sizin hayatınızla, ölümüm de sizin ölümünüzledir"* buyurdular.

Peygamber Efendimiz ve Müslümanların Kâbe'yi tavaf ettikleri bir sıradaydı. Ebû Süfyan da Mescid-i Haramın bir köşesinde oturup düşünceye dalmıştı. Şeytan zihnini kurcalıyor ve bir takım sinsi vesveseler telkin ediyordu. Rasulullah önünden her geçtikçe o, "Acaba bir asker toplasam, şu adamla bir daha çarpışsam, ne olur?" diye içinden geçiriyordu. Tam bu sırada Rasulullah Efendimiz, gelip başucuna dikildi ve *"O zaman da yine Allah seni hâkir eder"* buyurdu. Ebû Süfyan, şimşek gibi çakan bu

söz karşısında daldığı derin düşünceden sıyrıldı. Başını kaldırıp baktığında Peygamber Efendimizi yanı başında gördü. Şaşırdı, titredi. Sonra da Allah'a tevbe ve istiğfarda bulunarak, "Vallahi sen Rasûlullahsın" dedi.

Fadale bin Umeyr ise, Peygamberimizi tavaf sırasında öldürmek niyetiyle gözlüyordu. Bir ara bu niyete fazlasıyla yaklaşan Fadale'ye Rasulullah âniden dönüp, "Sen Fadale misin?" diye sordu. Fadale, şaşkınlık içinde, "Evet, Yâ Rasûlallah" dedi. Peygamberimiz, "İçinden ne geçiriyor, ne düşünüyorsun?" dedi. Fadale, "Hiçbir şey düşünmüyor, Allah'ı anmakla meşgul bulunuyordum" diye cevap verince Rasulullah, "Allah'tan af ve mağfiret dile ey Fadale!" dedi. Sonra da elini Fadale'nin göğsüne koyarak onun için duâ etti. Bu mucize karşısında Fadale kötü niyetinden vazgeçti ve yumuşayan kalbiyle birlikte imanı da karar kıldı. Rasulullah Efendimizin bir tek tebessümü ile düşmanlıkları dostluklara dönüşüyor, katı kalpleri balmumu gibi yumuşuyordu. Fadale, o ânı şöyle tasvir eder: "Vallahi, göğsümden elini kaldırdığı zaman, bana ondan daha sevimli ve sevgili bir şey yoktu."

Putların Yıkılışı

Kureyş müşrikleri, Kâbe'nin çevresine üç yüz altmış put dikmişlerdi. Bu putlar, kurşunla yerlerine perçinlenmiş bulunuyordu. Tebliğ ettiği Tevhid inancı ile önce akıl, ruh ve kalplerdeki putları yıkan Rasulullah Efendimiz, şimdi de Tevhid inancına uygun binâ edilmiş olan Kâbe'yi putlardan temizlemeye başlıyordu. Elindeki asâ ile o putlara birer birer işâret ederek,

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقاً

"Hak geldi, bâtıl zâil oldu. Muhakkak ki bâtıl yok olup gidicidir"[1] âyetini okudu. Bir yandan da elindeki asa ile putları yere yıkıyordu. Böylece Kâbe içinde ve çevresinde yere yuvarlanmayan hiç bir put kalmadı.

Kâbe'de Ezan

Öğle namazı vakti girmişti. Peygamber Efendimizin emriyle, Hz. Bilâl, Kâbe'nin üzerine çıkarak ezan okumaya başladı. Îmânlı gönüllerde bir sevinç, bir canlılık, îmânsız gönüllerde ise üzüntü ve yıkılış vardı. Seneler önce boynuna ip takıp sokak sokak dolaştırdıkları, akla gelmedik eziyet ve işkencelere maruz bıraktıkları köle Hz. Bilâl, şimdi Kâbe'nin üzerinde gür sesiyle şirk ehlini çatlatırcasına Tevhidi ilân ediyordu.

Bu manzara karşısında azılı müşrikler kahroluyorlardı. O sırada Kureyş reislerinden Ebû Süfyan, Attab bin Esid ve Hâris ibni Hişâm aralarında konuştular. Attab, "Pederim Esid bahtiyar idi ki, bu günü görmedi!" dedi. Hâris, "Muhammed, bu siyah kargadan başka adam bulamadı mı ki, bunu müezzin yaptı" diye konuşarak Hz. Bilâli Habeşî'den tahkirle söz etti. Ebû Süfyan ise ağzından tek kelime çıkarmadı. "Ben,

[1] İsra, 17/81.

korkarım, bir şey demeyeceğim. Kimse olmasa bile, şu ayağımızın altındaki kumlar ve taşlar ona haber verir, o da bilir," dedi.

Peygamberimizin Kâbe'ye Girmesi

Rasulullah, Osman bin Talhâ'ya haber göndererek Kâbe'nin anahtarını getirmesini emretti. Annesinin, anahtarı vermemek hususundaki şiddetli ısrarına rağmen Osman bin Talha anahtarı alıp getirdi. Kâinatın Efendisi yanında Hz. Bilâl, Üsâme bin Zeyd ve Osman bin Talha olduğu halde Kâbe'ye girdi. İçerdeki suret ve putların temizlenmesi emretti. Bir müddet Kâbe'nin içinde kaldıktan sonra, dışarı çıktı. O sırada hemen hemen bütün Mekke halkı Mescid-i Haramın etrafında toplanmış, haklarında verilecek hükmü merakla bekliyorlardı.

Fetih Hutbesi

Rasulullah Efendimiz, Kâbe-i Muazzamanın kapısında durdu. Yüzünde beliren tebessümle halka bakıyordu. Allah'a hamd ve senâdan sonra şu hutbeyi irad etti:

"Allah'tan başka ilâh yoktur. Yalnız O vardır. Onun şeriki yoktur. O, va'dini yerine getirdi, kuluna yardım etti, aleyhinde toplanan düşmanları tek başına perişan etti. Bilmelisiniz ki, Cahiliyye Devrine âit olup, iftihar vesilesi yapıla gelinen her şey; kan, mâl dâvâları, bunların hepsi bugün, şu ayaklarımın altında kalmış, ortadan kaldırılmıştır. Bütün insanlar Âdem'den, Âdem de topraktan yaratılmıştır. Allah buyuruyor ki:

'Ey insanlar! Sizi, bir erkekle bir dişiden yarattık; sonra da, birbirinizi tanıyıp kaynaşasınız ve aranızdaki münâsebetleri bilesiniz diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en şerefliniz, Ondan en çok korkanınızdır. Muhakkak ki Allah her şeyi hakkıyla bilir, her şeyden hakkıyla haberdardır." (Hucurat, 13)

Rasulullah Efendimiz, bu hitabesinden sonra, halka, *"Ey Kureyş topluluğu! Şimdi hakkınızda benim ne yapacağımı tahmin edersiniz?"* diye sordu. Kureyşliler, "Sen kerem ve iyilik sahibi bir kardeşsin! Kerem ve iyilik sahibi bir kardeş oğlusun! Ancak bize hayır ve iyilik yapacağına inanırız" dediler. Bunun üzerine Âlemlere rahmet olarak gönderilen Resûl-i Kibriyâ Efendimiz şöyle konuştu:

"Benim halimle sizin haliniz, Yusuf'la kardeşlerinin hali gibidir. Yusuf'un kardeşlerine dediği gibi ben de sizlere diyorum: "Bugün sizin için bir kınama yoktur! Allah, sizi affetsin. O, merhamet edenlerin en merhametlisidir.' Gidiniz, sizler serbestsiniz"

Affedişlerin en makbulü, muktedirken affetmek, iyiliklerin en güzeli ise, kötülüklere karşı yapılarıdır. Merhametlerin en üstünü kendisine acımayanlara acımak, şefkat etmek ve merhamette bulunmaktır. İşte Peygamber Efendimiz bunu yapıyordu. Çünkü, O, Cenâb-ı Haktan dersini şöyle almıştı:

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

Kolaylık göster, affa sarıl, iyiliği tavsiye et, câhillerden de yüz çevir.[2]

Fetihten Sonra Hicretin Kaldırılması

Mekke'nin fethedildiği gün Abdurrahman bin Safvan, babasını alıp Rasulullah Efendimizin huzuruna getirdi. "Yâ Rasûlallah, babam hicret etmek üzere bîat edecektir" dedi. Peygamberimiz,

لاَ هِجْرَةَ بَعْدَ الفَتْحِ

"Mekke'nin fethinden sonra artık hicret kalkmıştır"[3] buyurdu.

Peygamberimizin İkinci Hutbesi

Resûl-i Ekrem Efendimiz, fethin ikinci günü, öğle namazından sonra Kâbe kapısı merdivenine çıkıp, arkası Kâbe'ye dayalı bir halde Allah'a hamd ve senâda bulunduktan sonra halka şöyle hitap etti:

"Ey insanlar! Şüphesiz Allah göklerle yeri, güneş ile ayı yarattığı gün Mekke'yi haram ve dokunulmaz kılmıştır. Kıyamet gününe kadar da haram ve dokunulmaz olarak kalacaktır. Allah'a ve âhiret gününe inanan kimse için, Mekke Hareminde kan dökmek, ağaç kesmek helâl olmaz! Mekke'de kan dökmek benden önce hiç bir kimseye helâl olmadığı gibi, benden sonra da hiç bir kimseye helâl olmayacaktır! "Bu söylediklerimi burada dinleyenler, hazır bulunanlara duyursun!..."

Şu bulunduğum andan itibaren kim öldürülürse, öldürülenin âilesi için şu iki şeyden birini tercih etmek hakkı vardır: "Yâ öldürülenin kısas olarak öldürülmesini, ya da öldürülenin diyetini, kan bedelini ister." Muhakkak ki, insanların Cenâb-ı Hakka karşı en hürmetsizi, en taşkını ve azgını; Allah'ın Hareminde adam öldüren, yahut kendi katilinden başkasını öldüren, veya Cahiliyye intikamını almak için adam öldürendir.

İslâmda, insanın babasından veya baba tarafından akrabasından başkasına intisab etmesi diye bir şey yoktur. Doğan çocuk döşeğin sahibine aittir. İddiasını ispatlamak için delil getirmek dâvâcıya, inkâr edene düşer! İslâmiyette, ne câhiliyyet andlaşması vardır, ne de fetihten sonra hicret. Fakat, cihad ve cihada niyet vardır. Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Bütün Müslümanlar kardeştirler. Müslümanlar kendilerinden olmayanlara (düşmanlara) karşı bir tek eldirler, elbirliği ile hareket ederler.

Müslümanların kanları birbirine eşittir. Zimmetlerini onların en hafifleri, en uzaktakileri bile yerine getirme gayretini gösterirler. İyi bilmelisiniz ki, ne bir kâfir için bir mü'min, bir Müslüman öldürülür, ne de onlardan taahhüd sahibi olanlar, taahhüdlerinden dolayı harbî olan kâfirler için öldürülürler. İslâmda, değiş-tokuş yoluyla mehirsiz evlenme yoktur. Kadın, ne halasının, ne de teyzesinin üzerine nikâhlanıp bir araya getirilebilir. Kocasının izni olmadıkça, kadının onun malından bir şey dağıtması, vermesi helâl ve câiz değildir. Kadın, yanında bir mahremi bulunmadıkça üç günlük yola gidemez.

---

[2] A'râf, 7/199

[3] Buhari, Cihad, 1.

İyi biliniz ki, vâris için vâsiyete lüzum yoktur. ayrı din sahipleri birbirlerine vâris olamazlar. Parmakların her birisinde diyet, onar devedir. Kemiği görünen derin yaralardan her birisinde diyet beşer devedir. Sabah namazı kılındıktan sonra güneş doğuncaya kadar bir başka namaz kılınmaz. İkindi namazından sonra güneş batıncaya kadar da bir başka namaz kılınmaz. Sizi iki günün orucundan nehyederim: Biri Kurban Bayramı günü, diğeri de Ramazan Bayramı günü orucudur. Ben, size ancak anlayacağınız, tutacağınız yolu gösterdim."

Resûl-i Ekrem, Fetih Hutbesinde Sikâye ve Hicâbe hizmetleri dışında kalan, Cahiliyye Devrine âit bütün iş, muâmele ve dâvâların ortadan kaldırıldığını beyan buyurmuştu.

Hacılara su dağıtma vazifesi olan Sikâye, o sırada Peygamberimizin amcası Hz. Abbas'ın uhdesinde idi. Kâbe'ye hizmet vazifesi olan Hicâbe ise, Osman bin Talhâ'da bulunuyordu. Hz. Abbas, Peygamberimize müracaat ederek bu iki vazifenin de kendilerine verilmesini istedi. Ancak, Peygamberimiz, eskiden olduğu gibi sadece Sikâye vazifesinin kendilerinde kalmasını uygun gördü.

Rasulullah, Kâbe'nin anahtarını elinde tutuyordu. Birçok Müslüman bu şerefli vazifeyi üzerine almak arzusunu taşıyordu. Fakat Efendimiz, Osman bin Talhâ'yı huzuruna çağırdı ve

إِنَّ اللّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تُؤدُّواْ الأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ أَن تَحْكُمُواْ بِالْعَدْلِ

"Muhakkak ki Allah size emânetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adâletle hükmetmenizi emreder."[4] âyetini okuduktan sonra, *"Ey Osman! İşte anahtarın al! Bugün iyilik ve ahde vefâ günüdür!"* dedi ve Kâbe'nin anahtarını yine ona teslim etti.

Not: Bazı tefsirlerde Hz. Osman bin Talhâ'nın Mekke'nin Fethi günü Müslüman olduğundan bahsedilir. Fakat bu tarihçiler tarafından muteber sayılmamıştır. Tercih edilen görüşe göre Hz. Osman bin Talha'nın Hicretin 7. yılı Muharrem ayında Medine'ye gelerek Peygamber Efendimizin huzurunda Müslüman olduğuna dair olan rivayettir.

Mekkelilerin Peygamberimize Bîatı

Rasulullah Efendimiz, umumî af ilân ettikten sonra, Safâ Tepesine çıkıp orada Kureyşlilerin bîatını kabul etti. Seneler önce, aynı tepede peygamberliğini açıktan ilân edip muhalefetle karşılanırken, şimdi aynı tepe üzerinde aynı kimselerden İslâmiyet üzere bîat alıyordu.

Erkeklerin Allah'a iman, Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in Onun kulu ve Rasûlü olduğuna şehâdet ederek İslâmiyet ve cihad üzerine yaptıkları bîatı, kadınların bîatı takip etti. Kadınlar şu hususlar üzerine peygamberimize bîat ettiler: 1.Allah'a hiçbir zaman ortak koşmamak, 2.Hırsızlık yapmamak, 3.Kız çocuklarını

[4] Nisa, 4/58.

öldürmemek, 4.Zinâ etmemek, iffetini korumak, 5. Herhangi bir iyilik hususunda Allah Resûlüne isyân etmemek.

Biat eden kadınların başında Hz. Ali'nin kız kardeşi Hz. Ümmühanî, Âs bin Ümeyye'nin kızı Ümmü Habîb, Attab İbni Esîd'in halaları Erva, Ebû Âs'ın kızı Ârikâ, Hâris bin Hişâm'ın kızı ve Ebû Cehil'in oğlu İkrime'nin karısı Ümmü Hakîm, Hâlid bin Velid'in kızkardeşi Fâhita gibi Kureyş kadınlarının meşhurları bulunuyordu.

Aralarında Rasulullah'ın haklarında nerede görülürlerse görülsünler, öldürülsünler buyurduklarından biri olan Ebû Süfyan'ın karısı Hind de vardı. Tanınmamak için kıyafet değiştirerek kadınlar arasına katılmıştı. Geçmişte, Peygamberimiz ve Müslümanlara karşı giriştiği hareketlerden pişmanlık duyar bir hali vardı. Yaptığı her şeye rağmen Kâinatın Efendisi İslâmiyetle şereflendiğini duyduğu Hind'i affetti ve onun da bîatını kabul etti.

İslâmın amansız düşmanlarından Ebû Süfyan'ın karısı Utbe kızı Hind'in affedilmesi, nerde görülürse görülsünler, öldürülecekler listesine alınanlar için bir ümit kapısı açtı. Vakit geçirmeden onlar da bu ümit kapısından girerek İslâmiyetle şereflendiler. Hz. Rasûlullah'ın geniş affına uğradılar. İkrime bin Ebî Cehil, Abdullah bin Ebî Sarh, Safvan bin Ümeyye, Süheyl bin Amr, Hz. Hamza'nın katili Vahşî, şâir Abdullah bin Zeb'ârî, Hâris bin Hişâm, Enes bin Züneym bunlar arasında yer alıyorlardı.

Hz. Ebû Bekir'in babası Ebû Kuhâfe de henüz müslüman olmamıştı. Ebu Bekir babasının elinden tutarak onu Peygamber Efendimizin huzuruna getirdi. Efendimiz, Hz. Ebû Bekir'in ihtiyar babasını alıp yanına getirmesinden müteessir oldu ve *"İhtiyara, getirme zahmeti vermeseydin de, onu evinde ziyâret etseydik olmaz mıydı?"* buyurarak nezâket ve tevazuunu izhar etti.

Hz. Ebû Bekir ise, "Yâ Rasûlallah! Senin onun yanına gitmenden, onun senin yanına gelmesi daha muvafıktır" dedi. Bu kısa konuşmadan sonra Peygamberimiz, mübârek ellerini âmâ Ebû Kuhâfe'nin göğsüne koyup sığadıktan sonra, "Müslüman ol, ey Ebû Kuhâfe" dedi. Bu söze muhatab olan Ebû Kuhâfe derhal Müslüman olup oğlunun saadetine saadet kattı.

Mekke Çevresinin Putlardan Temizlenişi

Peygamber Efendimiz, Kâbe ve Mekke'nin içini putlardan temizlediği gibi, şehrin etrafındaki putları da yok etmek istiyordu. Bu maksatla Hz. Hâlid bin Velid'i otuz kişilik bir birlikle Nahle mevkiine bulunan Uzzâ putunu yıkıp parçalamaya gönderdi. Kureyş yanında en büyük put sayılan Uzzâ'yı Hz. Hâlid emir gereği gidip yıktı. Efendimiz, Müşellel adındaki dağın tepesinde bulunan Menât putunu yıkmak için de Sa'd bin Zeyd el-Eşhel'i gönderdi. Menât; Evs ve Hazreç kabilelerinin putu idi. Emri alan Sa'd bin Zeyd beraberindeki Müslümanlarla giderek Menât'ı yıkıp geri döndü. Yine müşriklerin taptıkları meşhur putlardan biri de Süva' idi. Bu put, Mekke'ye üç mil uzaklıkta bir yerde bulunuyordu. Kinâneoğulları, Hüzeyliler ve Müzeynelerin bu putunu yıkmak için Resûl-i Ekrem, Amr bin Âs Hazretlerini gönderdi. Amr, verilen vazifeyi yerine getirerek Mekke'ye geri döndü. Mekke'nin fethi ile böylece, hem

Mekke'nin içi dışı putlardan temizlendi, hem de Kureyşin gönlü şirkten, Tevhid nuruyla tertemiz hale geldi.

İbretler Ve Öğütler

a) Mekke fethinin sebebi olan olay bize; barış ve antlaşmada müslümanlar tarafında olanlara, karşı taraf harp açılırsa bu bizzat müslümanlara harp açmış gibi kabul edildiğini göstermektedir.

b) Rasûlullah'ın Mekke üzerine yürüyüşündeki metot; ahdini bozan ve onu hiçe sayan taraf üzerine müslümanların, hiç haber vermeden ansızın hücum edip gafil bastırabileceğini göstermektedir.

c) Rasûlullah'ın bu uygulamasında şuna da işaret var: Bir kısım kimselerin ahdi bozmaya yeltenmesi, hepsinin ona girişmesi olarak telâkki olunur. Ama kalan topluluk bu ahdi bozma teşebbüsünü gerçekçi bir tavırla reddederse durum değişir.

d) Rasûlullah'ın Mekke'li müşriklere gizlice mektup gönderen Hâtıb'a sorusu ve onun cevabı ardından da, o yüzden nazil olan âyeti okuması bize şunu gösteriyor: Hangi şart altında olursa olsun, müslümana, Allah'ın düşmanlarıyla dost olması yaraşmaz. Onlara bir meyil ve yardım hissi taşıması da asla caiz değildir.

Rasûlullah'ın Mekke'ye giriş tarzı üstüne düşünceler.

e) Rasûlullah Mekke girişinde Fetih sûresini okuyor. Okuyuşunda terci' yapıyordu Terci' ise kırâette bir tarzdır. Okuyan coşarak onu terennüm eder sanki... Bu da O'nun, Mekke girişinde Rabbiyle baş başa bir istiğrak halinde olduğunu gösterir. Yoksa, zafer ve büyük muvaffakiyetin nefsine getirdiği büyüklenme, gurur ve şuurunu kaplayan övünçten değil.

Nitekim, Rasûlullah Zituva'ya gelince; Allah'a minnet tavrıyla başını öyle eğiyordu ki, nerdeyse alnı hayvanın yelesine değiyordu. Bu, onun, kendisine Allah'ın lütfedip gösterdiği «Feth-i Mübîn» için minnet ifadesiydi.

Yâni müslümana, sadece sıkıntıya düştüğü, belâya uğradığı zamanda darlık gitsin, zarar kalksın diye kulluk gösterisi asla yakışmaz. Çünkü geniş ve mutlu günlerin huzur ve refahı, sarhoş ederse, isyana düşer, gözü bir şey görmez.

f) Rasûlullah'ın hikmet dolu tedbirinden biri de, Mekke'ye girerken ashabına farklı yönlerden bölük bölük girmelerini emretmesidir. Onlar, tek yol veya kapıdan girmemekle, savaşı büyük çapta önlemiş oldular. Çünkü Mekkeliler bu durumda savaşa cesaret edemezdi. Etse, adamları dört bir yana dağıtmaları gerekirdi. Bu ise onların zayıflaması demekti. Bunu göze alamayınca da savaş ve saldırının sebebi kendiliğinden ortadan kalkmıştır.

Rasûlullah bunu, muhakkak ki, kan dökülmesini önlemek, İslâm'ın belde-i Haram'a verdiği mânâyı korumak için emretti. Ve onlara da, sadece saldırana karşılık savaşma izni verdi. Öbürlerine de, evlerine kapandıkları takdirde emniyet va'detti.

Mekke Haremine mahsus hükümler:

g) Orada savaş yasağı:

Gördük ki, Rasûlullah fetih günü halka hitap ederken şöyle buyurdu: «Allah'a inanan bir kişiye kıyamete dek, orada kan dökmesi veya kavga etmesi helâl olmaz. Biri kalkıp da ruhsat var savaşa derse; Allah kendi Resulüne izin verdi, size değil deyin. Ona bile bir günde bir an için izin vermişti. Ve dünkü gibi bugün de haramlığı avdet etti.

h) Avlanma yasağı:

Bu icmâ' ile sabittir. O da şu hadîs-i nebeviye dayanır: «...Oranın otu koparılmaz, avı ürkütülemez...» Avı ürkütme haram olursa, telef etmek tabii olarak haram olur.

i) Nebatının koparılması yasağı:

Bu da yukarıda geçen hadîsteki; «Otları koparılmaz» ifadesinde delilini bulur. Böylece o arazide Allah'ın bitirdiği her bitki bu yasağa dahil olup, sadece halkın geçimi için ektiği ve yeşilken koparmak zorunda olduğu bitkiler hariç kalır. Halkın ekip biçmesi haram olmaz.

Rasûlullah'ın Kâbe-i Muazzama'da yaptıkları üzerine düşünceler:

j) Kabe içinde namaz:

Ebû Hanîfe, Şafii, Ahmed ve cumhur ulema da böylece, Kabe içinde kişi herhangi bir duvarına dönüp namaz kılabilir, diyorlar. Bu nafile veya farz olabilir. Ama İmam Mâlik aynı görüşte olup; Nafile namazı caiz görür, ama farz ve müretteb namazı caiz görmez.

Kadınların bey'atı ve ona dair ahkâm:

k) Müslümanların topyekûn kalkınıp üstün bir millet olabilmesi için; kadınların her sorumlulukta - ve tam bir eşitlikle - erkeklere katılışını gösteriyor.